

Till arbetspensionsanstalterna

ARBETSLÖSHETSDAGPENNING FÖR FÖRETAGARE ENLIGT DE STADGANDEN SOM TRÄDDE I KRAFT 1.1.1995 OCH DAGPENNINGENS INVERKAN PÅ ARBETSPENSIONEN

1
FÖRETAGARES RÄTT TILL DAGPENNING

1.1
Rätt till dagpenning före 1.1.1995

I början av 1994 ändrades lagen om utkomstskydd för arbetslösa så att samma arbetsvillkor (26 veckor förvärvsarbete under 24 månader före arbetslösheten) som redan tidigare tillämpades på den inkomstrelaterade dagpenningen nu också gäller grunddagpenningen. Samtidigt slopades behovsprövningen av grunddagpenningen. Arbetsvillkoret kunde uppfyllas endast genom avlönat arbete. Företagare som blivit arbetslösa under 1994 kan således inte få arbetslöshetsdagpenning, utan till dem betalas behovsprövat arbetsmarknadsstöd.

Företagare som har blivit arbetslösa före 1994 har kunnat få behovsprövad grunddagpenning, eftersom arbetsvillkoret inte då ännu gällde grunddagpenningen. Utbetalningen av dagpenning kan fortsätta trots den lagändring som trädde i kraft 1994. Rätten till dagpenning upphör likväl senast 31.12.1995.

1.2
Ändring av rätten till dagpenning fr.o.m. 1.1.1995

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa har 1.1.1995 ändrats så att också företagare som blivit arbetslösa har rätt till arbetslöshetsdagpenning på vissa villkor (lagen 1317/1994). Om en företagare ansluter sig till en arbetslöshetskassa som grundats för företagare (en företagarkassa), kan han få inkomstrelaterad dagpenning om han blir arbetslös. En företagare som inte är medlem av en kassa har rätt till grunddagpenning.

1.3
Begreppet företagare i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Begreppet företagare är mer omfattande i lagen om utkomstskydd för arbetslösa än i arbetspensionsla-

Juridiska avdelningen/epu

20.3.1995

garna. Person som bedriver företagsverksamhet definieras i 1 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

1.3.1

FÖPL- eller LFÖPL-försäkring

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa är en företagare en sådan näringsidkare eller yrkesutövare som för sin huvudsyssla är skyldig att uppta FÖPL- eller LFÖPL-försäkring (inledningsstycket i 1 a § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa). Med stöd av detta stadgande är således bl.a. bolagsmän i öppna bolag och ansvariga bolagsmän i kommanditbolag företagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

1.3.2

Delägare i företag

Företagare är också en sådan delägare i ett företag som med stöd av ställning eller eget eller familjemedlemmarnas innehav har sådan bestämmanderätt i företaget att han själv i avsevärd mån kan inverka på sina sysselsättningsmöjligheter i företaget. Som företagare betraktas således också

- 1 en person som arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag
 - där han själv har minst 15 % eller
 - hans familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom har minst 30 % av aktiekapitalet eller den rösträtt som aktierna medför, eller där han i övrigt har motsvarande bestämmanderätt, eller
- 2 en person som arbetar i ett aktiebolag
 - där han själv eller
 - hans familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom har minst hälften av aktiekapitalet eller den rösträtt som aktierna medför, eller motsvarande bestämmanderätt i bolaget, eller
- 3 en person som på det sätt som stadgas i 1 och 2 punkten arbetar i ett annat företag eller en annan sammanslutning där han eller hans familjemedlemmar ensamma eller tillsammans med honom har motsvarande bestämmanderätt.

Juridiska avdelningen/epu

20.3.1995

Dessa delägare i företag som finns uppräknade i punkterna 1 - 3 definieras i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Stadgandena innebär att en person som är anställd i ett APL- eller KAPL-arbetsförhållande under vissa omständigheter kan betraktas som företagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

1.3.3

När företagaren har blivit beviljad befrielse från FÖPL- eller LFÖPL-försäkringsskyldigheten

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa betecknas företagsverksamheten såsom bisyssla när företagaren på basis av förhållandet mellan arbetsinkomst och övriga förvärvsinkomster har blivit beviljad befrielse från skyldigheten att teckna försäkring enligt FÖPL eller LFÖPL. En person som bedriver företagsverksamheten som bisyssla är inte företagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och har rätt att ansluta sig till en löntagarkassa.

En person kan inte samtidigt höra till en löntagarkassa och till en företagarkassa, fastän han är anställd i arbetsförhållande samtidigt som han bedriver företagareverksamhet som har försäkrats enligt FÖPL eller LFÖPL.

1.4

Företagares arbetsvillkor fr.o.m. 1.1.1995

1.4.1

Tid som krävs för att arbetsvillkoret skall uppfyllas

Av företagare krävs en längre tid än av arbetstagare för att arbetsvillkoret skall uppfyllas. Företagares arbetsvillkor uppfylls när han under sammanlagt 24 av de 48 månader som närmast föregått den dag då rätten till arbetslöshetsdagpenning började varit verksam som företagare och bedrivit företagsverksamhet av väsentlig omfattning.

1.4.2

Företagsverksamhet av väsentlig omfattning

Genom förordning stadgas när företagsverksamheten är av väsentlig omfattning. Enligt förordningen skall i företagarens arbetsvillkor räknas med de månader under vilka han har haft en FÖPL-försäkring som varit minst 40 gånger grunddagpenningen (arbetsinkomsten 4 720 mk/mån) eller en LFÖPL-försäkring som varit minst 20 gånger grunddagpenningen. Arbetsinkomsten för en företagare som inte har FÖPL- eller

Juridiska avdelningen/epu

20.3.1995

LFÖPL-försäkring skall per månad motsvara beloppet FÖPL-arbetsinkomst.

Om arbetsinkomsten i företagarens FÖPL- eller LFÖPL-försäkring är lägre per månad än ovan nämnda markbelopp, är företagsverksamheten inte av väsentlig omfattning i den bemärkelse som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och företagaren har således inte rätt till arbetslöshetsdagpenning om han blir arbetslös.

Företagsverksamhetens omfattning mäts på samma sätt både i fråga om grunddagpenningen och i fråga om den inkomstrelaterade dagpenningen.

1.4.3

När kan rätten till dagpenning tidigast börja

Inkomstrelaterad dagpenning

För företagare som har anslutit sig till en företagarkassa skall i arbetsvillkoret räknas in företagsverksamhet tidigast från början av 1995. Då två års verksamhet som företagare krävs för att arbetsvillkoret skall uppfyllas, kan företagaren få rätt till inkomstrelaterad dagpenning tidigast 1.1.1997.

Enligt ikraftträdelsestadgandet i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan i arbetsvillkoret för delägare i företag räknas in högst sex månader av arbetsvillkor som uppfyllts på grund av medlemskap i en löntagarkassa, om delägaren inom loppet av sex månader från lagens ikraftträdande ansluter sig till en företagarkassa. Då kan rätten till dagpenning börja tidigast 1.7.1996.

Grunddagpenning

För rätt till grunddagpenning kan i företagares arbetsvillkor räknas in förvärvsarbete och företagsverksamhet från början av 1994. Av förvärvsarbete som löntagare kan högst sex månader beaktas. Rätten till grunddagpenning kan börja tidigast från början av 1996.

För vissa företagare har rätten till grunddagpenning likväl kunnat börja före 1994, se 1.1.

Juridiska avdelningen/epu

20.3.1995

2

HUR FÖRETAGARES ARBETSLÖSHETSDAGPENNING INVERKAR PÅ ARBETSPENSIONEN

2.1

Maximiantalet dagar med arbetslöshetsdagpenning

Arbetslöshetsdagpenning kan betalas till en företagare för sammanlagt högst 500 dagar under fyra på varandra följande kalenderår.

Företagare har inte rätt till tilläggsdagar, dvs. möjlighet att få dagpenning till slutet av den månad då han fyller 60 år.

Maximiantalet dagar med dagpenning skall räknas om från början om personen har varit verksam som företagare utan avbrott minst två år och därefter på nytt börjar få dagpenning.

När företagaren har lyft arbetslöshetsdagpenning för maximitiden kan han under de 180 första därpåföljande dagarna få icke behovsprövat arbetsmarknadsstöd. Därefter blir arbetsmarknadsstödet behovsprövat.

Om företagaren har fyllt 55 år får han icke behovsprövat arbetsmarknadsstöd för hela tiden om han har uppfyllt arbetsvillkoret när han blir arbetslös.

2.2

Hur företagarens arbetslöshetsdagpenning inverkar på efterkarenstiden

När arbetspensionen räknas ut kan högst 500 dagar med dagpenning räknas till godo så att de förlänger efterkarenstiden. Rätten till återstående tid undersöks på pensionsfallsdagen.

Den längsta tiden som dagar med arbetslöshetsdagpenning för företagares del bibehåller rätten till återstående tid är ca 2 år 4 månader.

2.3

Rätt till arbetslöshetspension

2.3.1

Rätt till dagpenning medför möjlighet till arbetslöshetspension

För att få arbetslöshetspension skall den arbetslöse ha lyft arbetslöshetsdagpenning. Den som enbart fått arbetsmarknadsstöd kan inte få arbetslöshetspension.

Ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft i början av 1994 ledde till att endast företagare som hade rätt till behovsprövat grunddagpenning 1.1.1994 och som under 60 veckor

Juridiska avdelningen/epu

20.3.1995

räknat bakåt från den dag då intyget om dagpenning utfärdades hade lyft dagpenning för minst 200 dagar har kunnat få arbetslöshetspension. För detta redogörs i cirkulär A 21/94.

Genom ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft 1.1.1995 får företagare rätt till dagpenning på basis av företagsverksamhet och därigenom möjlighet att få arbetslöshetspension.

I praktiken kan en företagare inte genast få arbetslöshetspension när lagändringen trätt i kraft, eftersom för företagare krävs en lång tid för att det arbetsvillkor som ger rätt till dagpenning skall uppfyllas och för arbetslöshetsintyget krävs 500 dagar med arbetslöshetsdagpenning.

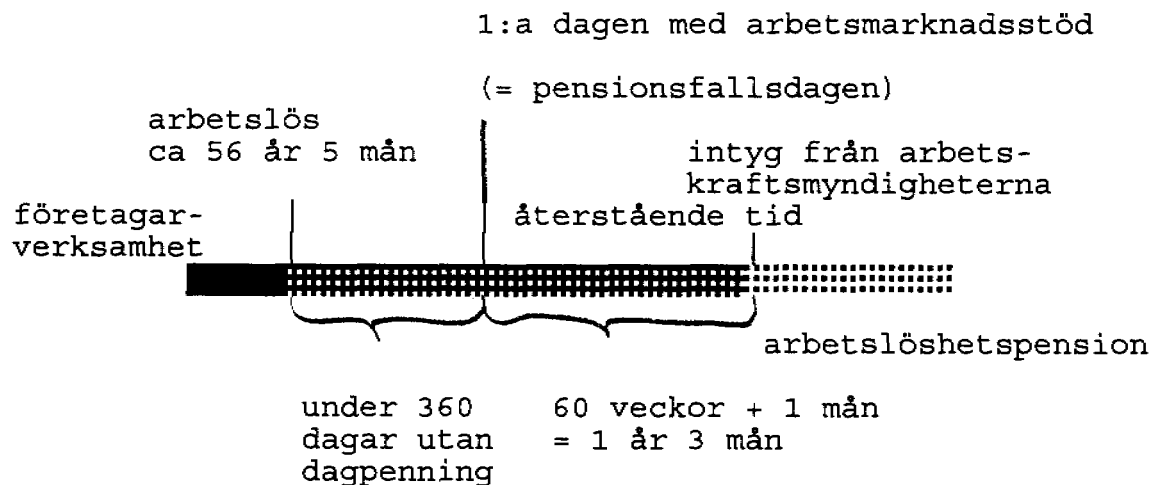
Rätt till arbetslöshetspension saknar fortfarande de i lagen om utkomstskydd för företagare avsedda företagare vilkas företagsverksamhet är så obetydlig till omfattningen att arbetsinkomsten inte uppfyller de gränser som stadgats genom förordning.

2.3.2

Bibehållande av rätten till återstående tid i arbetslöshetspensionen

En företagare som varit minst 56 år 5 månader när han blivit arbetslös kan med hjälp av dagarna med arbetslöshetsdagpenning bibehålla rätten till återstående tid i arbetslöshetspensionen.

Rätten till återstående tid undersöks på pensionsfallsdagen. Pensionsfallsdagen kan också infalla en sådan dag för vilken arbetsmarknadsstöd erhållits.

Juridiska avdelningen/epu

20.3.1995

Tid utan dagpenning till följd av att företagsverksamheten upphört eller avbrutits

Försäljningsvinst av företagsegendom i anslutning till nedläggning av företag utgör hinder för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning för den tid på vilken försäljningsvinsten kan periodiseras på basis av den arbetsinkomst som ligger till grund för företagarens dagpenning. Förfarandet liknar s.k. gyllene handslag för löntagare. Om försäljningsvinsten skall periodiseras på flera månader, kan rätten till återstående tid i pensionen gå förlorad på grund av tiden utan dagpenning.

Om företagsverksamheten inte har lagts ned helt, har företagaren rätt till dagpenning när företagsverksamheten bevisligen varit avbruten fyra månader kontinuerligt.

Om FÖPL-försäkringen då avslutas så att tid utan dagpenning följer efter det att försäkringen har avslutats, kan också denna tid utan dagpenning bidra till att återstående tid inte kan räknas till godo i pensionen.

2.4

Arbetspensionstillägg

Avsikten är att inkomstrelaterade dagpenningar som delägare i företag enligt 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått av en företagarkassa skall ge rätt till arbetspensionstillägg i andra pensioner än FÖPL- och LFÖPL-pension. Inkomstrelaterade dagpenningar som har betalats till företagare med FÖPL- eller LFÖPL-försäkring skall däremot inte ge rätt till arbetspensionstillägg. Ett förslag till ändring av 7 b § 1 mom. 1 punkten APL, som gäller saken, är under bearbetning.

Det må konstateras att avsikten är att i samband med detta också ändra stadgandet i 7 b § 1 mom. 1 punkten APL så att permitteringsdagpenningar som enligt 16 b § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas till löntagare skall ge rätt till arbetspensionstillägg.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto